

Poučni in zabavni del.

Strašno prorokovanje.

(Ruski spisal Marlinski.)

(Dalje.)

Podobni slučaji so nekaj navadnega za vsakega izmed nas. Držeč se voza sem prespokožno ležal na njem in veselil se hitre vožnje. Noben tujec se ne more doseči naslade, da bi se na vozu s tremi besnimi konji, razne stvari sem premišljeval in naposled pal v prijetno samozabvenje. V mislih bil sem že na plesu. Moj Bog, kako bodem razveselil in prestrašil Polino, ko nepričakovano pridem na ples. Oštevala me bode in laskala se, a mir se kmalu sklene in vihral jo bodem v valovih plesa... V tem se mi je žvižganje zraka zdelo godba in gozdi ob cesti gosti v burnem valčku.

Krik izvoščeka proseč pomoči, me je še le vzbudil iz zamišljenja. Zgrabivši dve vajeti, sem tako nagnil k glavi prvemu konju, da bi bila kmalu skočila iz komata. Teptajoč in razgetajoč so se naposled ustavili konji. Oblak dima se je vzdigoval nad njimi.

— Kje smo, vprašal sem izvoščeka, v tem ko je on popravljal poškodovano konjsko in vozno opravilo.

Voznik se je boječe ozrl okrog.

— Sam Bog ve, odgovoril je. Že davno smo zašli s prave poti in brodili po jarkih in zameti. Prav nič se ne spoznam v tej okolici. Tu ne more biti ni Praskinta, ni Repise niti Andronova Perežoga.

Jaz nisem nič več zvedel iz njegovih topografičnih domnevanj. Nepotrpežljivost priti na ples me je premagovala. Nevoljen bil sem z nogo ob nogo, v tem ko je moj voznik okrog begal in iskal pota.

— No, kaj?

— Slabo, gospod, odgovoril je. — Dobro uro se govori, slabo se molči, mi smo nekak zašli k Črnemu Jezeru.

— Tem bolje brate! če to kaže, kar poženi konje.

— Kaj bolje, gospod, to znamenje naju lahko kdo ve kam zapelja.

— Tukaj je moj ded videl rusalko. Slišiš sedela je na veji in gugala se. Česala se je in njeni lasje so bili zapeljivo lepi. Bila je vsa naga, kakor moj komolec.

— Kaj, jeli poljubil krasotico, vprašal sem ga.

— Kristus s teboj, gospod, se li šališ, če te ona zasliši, ti dá tako za spomin, da je zlepa ne pozabiš. Ded se je umaknil s pota, a še zdihniti se ni upal, da bi ga ne opazila. Vzlic temu ga je zagledala, udarila ob dlani in skočila v vodo. Potem je ves dan se potikal okrog, ko se je vrnil domu se mu je jedva obračal jezik in tulil je nekaj po zverski.

Timoža Kelesk je pa tu srečal hudiča. Srečal je svinjo, ki se mu je kar metala pod nogami. Dobro je, da je Timoža sam poznal peklenske sile. Šel je na svinjo in jo prijel za ušesa. Ko se je delal dan, našli so ju v

Gourješki, ki ima tako lepo hčer. Se li ne čudiš? Take stvari se gode.

— Spravi svoje basni do družega slučaja, rekel sem mu. Jaz nimam časa pa tudi ne volje dati strašiti se. Če nočeš, da te rusalka zlomasti do smrti ali pa da spiš z vozom pod mrzlo smerno odejo, išči pota.

Gazila sva na celo in bilo je snega več kakor do kolena. Vse okrog je bilo belo. Nebo je bilo natanko prepreženo z oblaki, skozi katere je odseval nekij sej. Ker ni bilo dosti meseca, ni bilo mogoče vedeti, kje je vzhod in kje zapad. Zapeljiva svetloba mej gozdnimi preseki, je zapeljavala nas sedaj na desno, sedaj na levo. Misliš, da je pot, pa je obrunek zameta ali pa senca kacega drevesa.

Ptičji in zajčji sledovi so tajinstveno prepregali sneg. Otožno so peli zvonci, konji so težko dalje stopali, povešujoči glave. Voznik je molil molitve, govoreč, da ju dobi gozdni duh, ki jima kožuhe obrne. Jaz sem taval v snegu in se grozno jezil na vse. Čas je tekkel, a kdaj. Treba je biti v podobnem položaju, treba je biti zaljubljen, in hiteti na ples, da je mogoče razumeti jezo ta čas. To bi bilo jako smešno, da ni bilo jako nevarno.

Vendar jeza naju ni pripeljala na staro pot, pa tudi nove ne pokazala. Polipinin obraz, ki je plesal pred mano, čustvo ljubosumnosti, da ona sedaj pleše s kakim drugim srečnejšem, poslušal njegovalaskanja in morda celo nanje odgovarja — vse to mi ni nič pomagalo pri iskanju pota. Oblečen v medvedji kožuh, nisem mogel drugače iti, kakor odpet in zato me je veter pretresel skozi in skozi in oledenel je pot na mojem telesu. Noge moje, ki so bile obute v plesne čevljičke so bile premočene in premrazene do kolen, stvar je bila prišla do tega, da ni bilo več misliti na ples, temveč, kako si rešiva življenje, da ne pogineva v tej puščavi.

(Dalje sledi.)

Gobe in gobovci.

Ko slišimo govoriti o gobovcih, spomnimo se strašne bolezni davnih stoletij. Sveto pismo nam govori o gobovcih, a ni dognano, če misli isto bolezen katero razumemo danes pod tem imenom.

Pri gobah so posebno vidne premembe na koži in očeh, v resnici pa boleha ves organizem, živci, drugo staničevje telesa, celo notranji deli. Ker so ljudje prejšnja stoletja malo gledali na čistost kože, so bili gobovci še strašnejši videti. Ta bolezen je znana v dveh oblikah, v vozlasti in gladki. Vozlasta oblika le izjemoma hitro napreduje, navadno jako počasi. Bolnik je navadno bolan kacij deset let. Najprej postane bolnik truden, zebsti ga jame, in pokažejo se rujavorudeče lise na koži. Navadno se najprej narede ob obrvih in na vnani strani kože. Sčasoma odebele in narede se prave bucke in vozli. Razširijo se po vsem obrazu, rokah in nogah, in naposled se ognoje in iz njih začne teči neka smrdljiva tekočina, ki se strdi v trdo skorjo.

Taki vozli se narede tudi po drugem telesu in ognjoje. Oči večkrat spridijo, nos se kar udere. V ustih, grlu, želodcu, trebušni in rebrni mreni ter na srčnjaku se narede te gnoječe se bucke, samo na plučih nikdar. Naposled začne neka tekočina bolnikom teči v možgane in umro, ne da bi čutili kake bolečine.

Gladka oblika te bolezni je običajno še hujša in traja mnogo dalje, večkrat blizu dvajset let. Najprej se narede veliki mehurji na rokah in nogah. Mehurji popokajo in puste okrogle mazolje in poslednji vglobljene obrastke. Čez dalje časa se potem loti trupla neka medlost in bolečine, ki utegne dalje trajati. Te bolečine se s tem končajo, da bolnik zgubi vsak občutek. Lahko ga žreš. Trepalnic in ustnic ne more zapreti. Človek oslepi. Kadar pride bolezen na prste, se ne morejo več stegniti. Kostni začno gniti in živemu odpadajo udje, kakor roke in noge.

V starem veku so gobe bile jako razširjene po Aziji, Afriki in Evropi, v srednjem veku so se bile razširile tudi v Nemčiji. Še sedaj so gobe razširjene po vseh petih delih sveta, če tudi v Evropi jako male. Gobovci se nahajajo v Evropi skoro samo v nekaterih delih Rusije, Škandinavije, Islandije, Iberskega otoka, Provansa, nekaterih italijanskih pribrežjih, na Grškem in na otokih Sredozemskega morja, leta 1884. so pa zasledili gobovce tudi v memelskem okraju v Nemčiji in s tega časa obrača se tej bolezni nekaj več pozornosti. Bolje se je pa ta bolezen razširila po Severni Ameriki, kjer imajo v Luisiani, Kaliforniji in Floridiji kolonije za gobovce. Na otok Havaj so gobe zanesli kitajski delavci. — V Srednjem veku so gobe v Evropo bili baje zanesli križarji. Najhuje so bile razširjene v trinajstem stoletju in v 16. stoletju so skoraj popolnoma izginili iz Evrope.

O tem, če so gobe nalezljive vladajo mej zdravniki različna mnenja. V prejšnjih časih so veljale gobe za nalezljive. Zidali so za gobove posebne bolnice. V severni Nemčiji so bile te bolnice največ posvečene sv. Juriju. Stanovalci tacihi hiš so morali čisto živeti. Noben ni smel celo noč izostati, pa tudi zunaj z nobeno žensko govoriti. Na deželi so postavili za gobove kočje, kjer so stanovali. Če je kdo gobov, odločili so zapriseženi ogle- dovalci.

Na Holandskem so imele posebne cerkve predprave, da so odločevale, kdo je gobov. Gobovec je dobil pismeno spričevalo, drugačno obleko, na obleki posebno znamenje, klobuk z belim trakom. Dali so mu klopotec, da je ljudi svaril, naj se ne približujejo. Nositi je moral palico, da je ž njo potipal stvari, katere je želel imeti.

V Franciji so gobovce proglasili za mrtve. Niso smeli ničesa podedovati ali pridobiti. Samo beračiti je jim bilo dovoljeno. Prepovedano je jim bilo pohajati javne kraje. To je gobovce večkrat tako razkačilo, da so napali mesta, a so bili zato hudo kaznovani. — Ženiti se, je gobovcem bilo iz starih časov prepovedano. Pipin je že 757. leta bil določil, da so gobe povod ločitvi zakona

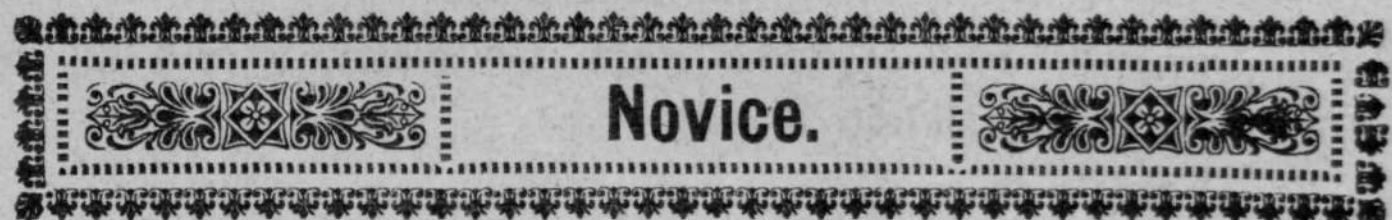
in se drugi del potem zopet lahko oženi. Tedaj so celo verjeli, da se gobe podedujejo.

Dr. Blaschko je preiskal okraj Memet na Nemškem in je konstatoval, da je v tem okraju, ki ima samo 60.000 ljudij, 23 gobovih.

Poučni in zabavni drobiž.

— Največji kip bo kip cesarja Viljema I. za mesto Koblenca. Kip predstavlja cesarja v generalski uniformi na konju, katerega vodi genij. Ves kip je visok 14 m. Cesarjeva glava s čelado je visoka 1.60 m. Maršalska palica je dolga 3 m, genij pa je 9 m visok. Kip je iz 350 stotov bakra.

— Dohodki vladarjev. Nemški cesar ima 15¹/₂ milijonov mark dohodkov na leto, italijanski kralj pa dobiva 12,040.000 mark. Perzijski šah ima 120 milijonov mark svojega premoženja, na leto pa dobiva še 8 milijonov mark. Angleška kraljica dobiva okoli 13 milijonov mark na leto. Belgijski kralj dobiva le 3,860.000 mark na leto. Grški kralj ima letno jedva 1,040,000 mark, katere dobiva le deloma (800.000) od svojega kraljestva; drugo mu dajo Rusi, Francozi in Angleži. Rumunski in srbski kralj imata po 960.000 mark na leto. Seveda imajo vsi ti in drugi vladarji poleg takih letnih dohodkov še velika posestva, ki jim donajajo še ogromno denarja.

Novice.

— Nemški dnevnik za slovanske interese namerava ustanoviti na Dunaju. Tak časopis bi bil ravno zdaj potreben, ko obstoji parlamentarna slovanska večina. Misel ustanoviti tak list so sprožili nekateri slovanski poslanci in upati je, da se ideja vresniči.

— Veliko narodno slavnost priredi se ob blagoslovljenju zastave pevskega društva „Ljubljane“ dne 27. junija t. l. Dosedaj je prijavilo večinoma korporativno udeležbo 30 slovenskih društev. Iz Trsta se prireja poseben vlak. Vspored slavnosti je jako obsežen in velezanimiv.

— «Slovenske Matice» XXXII. občni zbor se bode vršil v sredo dne 23. junija ob pol petih popoldne v klubovi sobi „Národne doma“ na Fran-Josipovi cesti št. 10. Vrsta razpravam: 1.) Predsednikov ogovor. 2.) Letno poročilo tajnikovo v dobi 1. junija 1896. do 31. maja 1897. leta. 3.) Sklep računa o društvenem novčnem gospodarstvu za 1896. 4.) Volitev treh presojevalcev. (§ 9. a dr. pravil). 5.) Proračun za l. 1897. 6.) Dopolnilna volitev društvenih odbornikov. 7.) Posamezni predlogi in nasveti.

— Slovenska stolica na juridični fakulteti v Gradcu. Slovenski akademiki nameravajo sklicati na vseučilišču zborovanje, na katerem hočejo skleniti, da se odpošlje po akad. senatu na ministerstvo za uk in bogočastje prošnja za obnovitev že obstoječe stolice na juridični fakulteti s predavanjem v slovenskem jeziku. Predavanja v slovenskem jeziku so bila na graškem vseučilišču že od l. 1850 dalje. Prenehali so l. 1854 radi pomankanja slušateljev, a stolice ministerstvo ni sistiralo. Ker je sedaj do 60 slovenskih pravnikov na univerzi, je zahteva umestna in pravična ter se je nadejati, da se ji bo na višjem mestu ustreglo.

— Čitalnica v Spodnji Siški priredi v nedeljo dne 13. junija t. l. veliko vrtno veselico na Koslerjevem vrtu. Čisti dohodek je namenjen fondu za zgradbo Vodnikovega doma v Siški. Vspored je zanimiv. Pri veselici sodeluje pevsko društvo „Slavec“, mešani zbor čitalnični in vojaška godba.